

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. Н. КАРАЗІНА

С. С. Апостолов
Т. М. Рохманова

**МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ
НАБЛИЖЕНИХ ОБЧИСЛЕНЬ
У ТЕОРЕТИЧНІЙ ФІЗИЦІ**

Навчально-методичний посібник

Харків – 2021

УДК 517.15:51-72

А 76

Рецензенти:

В. О. Ямпольський – доктор фіз.-мат. наук, головний науковий співробітник Інституту радіофізики та електроніки НАН України, професор кафедри теоретичної фізики імені академіка І. М. Ліфшиця Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, член-кореспондент НАН України;

Г. І. Рашба – кандидат фіз.-мат. наук, завідувач кафедри теоретичної фізики імені академіка І. М. Ліфшиця Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

*Затверджено до друку рішенням Науково-методичної ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 5 від 10 червня 2021 року)*

Апостолов С. С.

А 76 Математичні методи наближених обчислень у теоретичній фізиці : навч.-метод. посіб. / С. С. Апостолов, Т. М. Рохманова. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. – 84 с.

Навчально-методичний посібник призначений для студентів фізичних спеціальностей, які вивчають математичні методи наближених обчислень, та містить стислий, проте ємний виклад ряду наближених методів, що використовуються у математиці та теоретичній фізиці для отримання асимптотичних виразів, а також ряд завдань, розв'язання яких сприяє розумінню ідей викладених методів та розвитку необхідних практичних навичок їх використання.

УДК 517.15:51-72

© Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна, 2021

© Апостолов С. С., Рохманова Т. М., 2021

© Дончик І. М., макет обкладинки, 2021

Зміст

Передмова	5
1. Найпростіші наближені обчислення	7
1.1. Арифметичні наближені розрахунки й оцінка похибки	7
Приклади завдань з розв'язками	7
Завдання для самостійної роботи	10
1.2. Трансцендентні алгебраїчні рівняння	10
Приклади завдань з розв'язками	11
Завдання для самостійної роботи	13
1.3. Наближене визначення неявних функцій. Метод обернення Лагранжа	14
Приклади завдань з розв'язками	15
Завдання для самостійної роботи	16
1.4. Асимптотичне обчислення сум	17
Приклади завдань з розв'язками	19
Завдання для самостійної роботи	21
1.5. Геометричні та графічні наближення	21
Приклади завдань з розв'язками	22
Завдання для самостійної роботи	24
1.6. Приклади індивідуальних завдань до розділу 1	24
2. Наближене розв'язання диференціальних рівнянь	32
2.1. Регулярні диференціальні рівняння	32
Приклади завдань з розв'язками	33
Завдання для самостійної роботи	36
2.2. Сингулярно збурені диференціальні рівняння	36
Приклади завдань з розв'язками	38
Завдання для самостійної роботи	40
2.3. Слабка нелінійність у рівняннях коливань	41
Приклади завдань з розв'язками	42
Завдання для самостійної роботи	44
2.4. Графіки розв'язків диференціальних рівнянь	45

Приклади завдань з розв'язками	45
Завдання для самостійної роботи	47
2.5. Приклади індивідуальних завдань до розділу 2	48
3. Наближене обчислення інтегралів	56
3.1. Загальні методи обчислення інтегралів	56
Приклади завдань з розв'язками	57
Завдання для самостійної роботи	59
3.2. Інтегрування частинами. Інтеграл Фур'є	59
Приклади завдань з розв'язками	60
Завдання для самостійної роботи	62
3.3. Метод стаціонарної фази	63
Приклади завдань з розв'язками	65
Завдання для самостійної роботи	66
3.4. Метод Лапласа. Поняття про метод перевалу	67
Приклади завдань з розв'язками	68
Завдання для самостійної роботи	70
3.5. Приклади індивідуальних завдань до розділу 3	71
Відповіді	79
Розділ 1	79
Розділ 2	80
Розділ 3	81
Бібліографія	83